
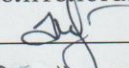
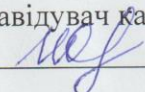

Донбаська державна машинобудівна академія
Кафедра менеджменту

Затверджую:
Декан факультету
економіки і менеджменту
 /С.В.Мироненко/
Код 02070783
«30» 08 2021 р.

Гарант освітньої програми:
Політологія
 /О.П.Кваша/
«30» 08 2021 р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30.08 2021 р.

Завідувач кафедри
 /І.П.Фоміченко/

Робоча програма навчальної дисципліни
«Правознавство»

галузь знань
спеціальність
ОПП
освітній рівень

05 Соціальні та поведінкові науки
052 Політологія
«Політологія»
Перший (бакалаврський)

Факультет
Розробник

Економіки і менеджменту
К.ю.н., доцент Мельченко В.І.

Краматорськ - 2021

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язкова дисципліна циклу загальної підготовки.

Передумови вивчення навчальної дисципліни (пререквізити): знання, набуті в результаті повної загальної середньої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» є право як регулятор суспільних відносин у різних сферах суспільного життя.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни денна / заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 6,0	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	Дисципліна циклу загальної підготовки
Модулів – 2	Спеціальність: <u>052«Політологія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки: 1-й
Змістових тем – 12		Семестр 1-й
Загальна кількість годин – 180		Лекції 30/4 год.
Дисципліна Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,0 самостійної роботи здобувача – 8,0		Практичні 30/0 год.
		Самостійна робота 120/176 год.
		Вид контролю: залік
Курсова робота – не передбачено		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 60/180; для заочної форми навчання – 4/176.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Правознавство» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія».

Мета дисципліни «Правознавство» - формування в здобувачів компетентностей в сфері провідних галузей права з розумінням природи і змісту його основних правових інститутів, що дозволить орієнтуватися в суспільних відносинах, які регулюються та охороняються правом, та професійно застосовувати набуті знання і навички в практичній діяльності фахівця.

Завдання дисципліни:

- опанування термінологічного апарату з позицій правознавчого змісту та нормативно-правового визначення;
- формування основоположних знань з теорії держави і права, основ цивільного, трудового, сімейного права, вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві, застосовувати теоретичні знання у практичному житті; навичок роботи з нормативно-правовими актами, правильно застосувати правові норми у виробничо-службовій діяльності;
- формування навичок професійної комунікації й аргументованого дискутування з питань забезпечення умов для формування елементів правової культури, правових орієнтирів та правомірної поведінки здобувачів, вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права;
- формування навичок самостійного аналізу фактологічного матеріалу, критичного осмислення точок зору на особливості застосування регулятивних вимог держави щодо юридичних документів;
- забезпечення вміння узагальнювати та деталізувати окремі факти, явища, механізми, тенденції у правовому регулюванні, та робити прогнози щодо їх розвитку;
- сприяти формуванню у здобувачів фундаментальних цінностей, таких як права та свободи людини і громадянина, демократія, активна громадянська позиція й інші, що складають основу демократичної правової держави і громадянського суспільства в Україні.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Правознавство» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програм	
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	<i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</i>
ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	

Дисципліна «Правознавство» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання:**

<i>Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми</i>
РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

Результати навчання за дисципліною та теми, завдяки вивченню яких вони формуються:

Результати навчання		Перелік тем
P1	Здатність здійснювати збір, порівняння та аналіз матеріалів з різних джерел права України.	1, 2
P2	Здатність виконувати тлумачення та застосування законів та інших нормативних актів; юридично правильно кваліфікувати дії, факти та обставини; приймати правові рішення і здійснювати інші юридичні дії в точній відповідності до законів.	1-12
P3	Здатність використовувати знання в галузі господарського, цивільного, фінансового, трудового права та інших економічних законів для забезпечення функціонування підприємства, установи, організації, чи її підрозділів	7, 8, 9, 10, 11
P4	Здатність складати ділову документацію, використовуючи чинне законодавство України	4, 7, 8, 9, 10, 11
P5	Розуміння принципів ділової етики та здатність використання правових механізмів її дотримання	7, 8, 9, 10, 11

Співвідношення результатів навчання за дисципліною із програмними результатами навчання:

<i>Результати навчання за дисципліною</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
	PH06
P 1	+
P 2	+
P 3	+
P 4	+
P 5	+

Для досягнення результатів навчання за дисципліною (P), підготовка здобувача спрямована на опанування:

знань:

- основних категорій та понять з різних галузей права, особливостей їх норм та інститутів;
- характеру і змісту різних суспільних відносин, що регулюється правом;
- особливостей захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб;
- механізму правового регулювання економіки та господарської діяльності.

умінь:

- аналізувати зміст нормативних актів;
- давати правовий аналіз конкретних суспільних відносин;
- використовувати отримані правові знання у своїй практичній діяльності, розв'язувати правові ситуації;
- складати документацію правового характеру;
- самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати правові знання;
- вільно орієнтуватися з питань правового характеру обраної професії.

комунікацій:

- донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду.

автономності та відповідальності:

- відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;
- відповідальність за власний професійний розвиток.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пз	лаб	с.р		л	пз	лаб	с.р
Змістовий модуль 1. Основи публічного права України										
Тема 1 «Основи теорії держави і права»	15	2	2		11	15	0,5			14,5
Тема 2 «Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність»	15	2	2		11	15				15
Тема 3 «Основи Конституційного права України»	15	4	4		7	15	0,5			14,5
Тема 4 «Основи адміністративного права України»	15	2	2		11	15				15
Тема 5 «Основи кримінального права України»	15	2	2		11	15	0,5			14,5
Тема 6 «Судові й правоохоронні органи України»	15	2	2		11	15				15
Тема 7 «Основи фінансового права України»	15	2	2		11	15	0,5			14,5
Усього за модулем 1	105	16	16	0	73	105	2	0	0	103
Змістовий модуль 2. Основи приватного права України										
Тема 8 «Основи цивільного права України»	15					15	0,5			14,5
Тема 9 «Основи господарського права України»	15	2	2		11	15	0,5			14,5
Тема 10 «Вирішення господарських спорів в Україні»	15	2	2		11	15	0,5			14,5
Тема 11 «Основи трудового права України»	15	4	4		7	15	0,5			14,5
Тема 12 «Основи сімейного та житлового права України»	15	2	2		11	15				15
Усього за модулем 2	75	14	14	0	47	75	2	0	0	73
УСЬОГО ГОДИН	180	30	30	0	120	180	4	0	0	176

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи публічного права України

Тема 1 «Основи теорії держави і права»

Основні закономірності виникнення держави і права. Роль держави і права в організації суспільства і здійсненні політичної влади. Поняття держави та її ознаки. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямів діяльності (функції) держави. Поняття форми держави. Співвідношення і взаємодія держави і особи. Загальна характеристика концепцій про сутність і соціальне призначення держави. Поняття та ознаки громадянського суспільства і правової держави. Система соціальних норм і місце права в цій системі. Поняття права та його ознаки. Функції і принципи права. Поняття системи права як внутрішньої його організації. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його вираження. Правові відносини

Тема 2 «Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність»

Правомірна поведінка. Правопорушення: поняття, причини і види. Склад правопорушення та його ознаки. Юридична відповідальність поняття і ознаки. Принципи, види, функції і мета юридичної відповідальності.

Тема 3 «Основи Конституційного права України»

Україна – суверенна держава. Конституція: поняття і види. Місце конституції в системі законодавства та її властивості. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційні принципи правового статусу особи в Україні. Поняття і принципи громадянства України. Правовий статус державної мови та мов національних меншин в Україні. Конституційні права і обов'язки громадян України. Вибори: поняття і принципи. Референдум: поняття і види. Територіальний устрій України.

Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні. Компетенція Верховної Ради України. Організація роботи Верховної Ради України. Народний депутат України. Президент України. Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади. Прокуратура. Правосуддя. Конституційний Суд України. Правоохоронні органи. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Місцеве самоврядування.

Тема 4 «Основи адміністративного права України»

Сучасне визначення предмета адміністративного права. Методи субординації, координації та реординації в публічному адмініструванні. Система адміністративного права. Джерела адміністративного права. Публічна служба. Поняття державної служби і державного службовця. Проходження державної служби. Особливості адміністративно-правового

статусу державних службовців. Управління державною службою. Права та обов'язки державних службовців. Види і характеристика обмежень щодо державних службовців. Служба в органах місцевого самоврядування.

Поняття і види форм публічного адміністрування. Вимоги до використання форм публічного адміністрування. Правові і неправові форми публічного адміністрування. Правові акти публічного адміністрування.

Тема 5 «Основи кримінального права України»

Поняття і система кримінального законодавства. Поняття, ознаки, види і склад злочину. Обставини, які виключають злочинність діяння. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину. Поняття, мета та підстави кримінальної відповідальності. Види покарань за Кримінальним кодексом України. Поняття осудності, обмеженої осудності та неосудності. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх

Тема 6 «Судові й правоохоронні органи України»

Судоустрій і принципи здійснення правосуддя в Україні. Основні завдання і функції прокуратури. Правоохоронні органи в Україні, їх завдання. Адвокатура в Україні: основні завдання і функції.

Тема 7 «Основи фінансового права України»

Фінансове право України: поняття і предмет правового регулювання. Система й джерела фінансового права. Бюджет та бюджетна система. Система оподаткування та її значення. Поняття, функції та види податків. Платники податків і об'єкти оподаткування. Відповідальність за порушення законодавства про податки. Поняття, функції і структура банківської системи України.

Правовідносини у сфері банківської діяльності та їх суб'єкти. Банківська система України. Правовий статус Національного Банку України. Правове регулювання грошового обігу і відносин з клієнтами. Правове регулювання валютних операцій банків.

Змістовий модуль 2. Основи приватного права України

Тема 8 «Основи цивільного права України»

Загальна характеристика цивільного законодавства України. Загальна характеристика цивільного кодексу України. Предмет цивільно-правового регулювання. Суб'єкти цивільних правовідносин. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності і цивільної дієздатності громадян. Поняття і види юридичних осіб як суб'єктів правовідносин. Поняття правочину. Представництво та його види. Довіреність. Поняття, значення і види строків позовної давності.

Поняття права власності за законодавством України. Поняття права приватної власності за законодавством України. Поняття цивільного договору. Договір купівлі-продажу, його види. Договір майнового найму (оренди) та його види. Поняття, підстави та форми цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх Спадкування за цивільним законодавством. Особливості спадкування за законом. Поняття заповіту, спадкування за заповітом

Тема 9 «Основи господарського права України»

Поняття господарського права, предмет правового регулювання. Підприємство як організаційна форма господарювання. Об'єднання підприємств. Громадянин як суб'єкт господарювання. Господарські зобов'язання. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності

Тема 10 «Вирішення господарських спорів в Україні»

Система господарських судів України. Досудове врегулювання господарських спорів. Порядок розгляду справ у господарських судах. Розгляд справ про визнання боржника банкрутом.

Тема 11 «Основи трудового права України»

Система трудового законодавства. Правове регулювання трудового договору. Робочий час і час відпочинку. Правове регулювання оплати праці та трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність. Правове регулювання охорони праці. Індивідуальні та колективні трудові спори.

Тема 12 «Основи сімейного та житлового права України»

Сімейне право як галузь права: предмет, метод та принципи. Укладення та припинення шлюбу. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки батьків та дітей. Позбавлення батьківських прав. Усиновлення. Опіка та піклування. Патронат над дітьми.

Житлове законодавство України: поняття і предмет його правового регулювання.

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Тема 1 «Основи теорії держави і права»	2	0,5
2	Тема 2 «Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність»	2	
3	Тема 3 «Основи Конституційного права України»	4	0,5
4	Тема 4 «Основи адміністративного права України»	2	
5	Тема 5 «Основи кримінального права України»	2	0,5
6	Тема 6 «Судові й правоохоронні органи України»	2	
7	Тема 7 «Основи фінансового права України»	2	0,5
8	Тема 8 «Основи цивільного права України»	4	0,5
9	Тема 9 «Основи господарського права України»	2	0,5
10	Тема 10 «Вирішення господарських спорів в Україні»	2	0,5
11	Тема 11 «Основи трудового права України»	4	0,5
12	Тема 12 «Основи сімейного та житлового права України»	2	
Всього годин		30	4

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1 «Основи теорії держави і права» <i>Заняття 1 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми).</i>	2	
2.	Тема 2 «Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність» <i>Заняття 2 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, усне опитування).</i>	2	
3.	Тема 3 «Основи Конституційного права України» <i>Заняття 3, заняття 4 (діалог-пояснення, ситуаційні вправи)</i>	4	
4.	Тема 4 «Основи адміністративного права України» <i>Заняття 5 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, усне опитування).</i>	2	
5.	Тема 5 «Основи кримінального права України» <i>Заняття 6 (діалог-пояснення, ситуаційні вправи)</i>	2	
6.	Тема 6 «Судові й правоохоронні органи України» <i>Заняття 7 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, усне опитування).</i>	2	
7.	Тема 7 «Основи фінансового права України» <i>Заняття 8 (контрольна робота 1)</i>	2	
8.	Тема 8 «Основи цивільного права України» <i>Заняття 9 (діалог-пояснення, ситуаційні вправи) Заняття 10 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, ситуаційні вправи, усне опитування).</i>	2	

9.	Тема 9 «Основи господарського права України» Заняття 11 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, ситуаційні вправи).	2	
10.	Тема 10 «Вирішення господарських спорів в Україні» Заняття 12 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, ситуаційні вправи, усне опитування).	2	
11.	Тема 11 «Основи трудового права України» Заняття 13 (діалог-пояснення, обговорення проблемних питань теми, ситуаційні вправи). Заняття 14 (діалог-пояснення, ситуаційні вправи, усне опитування)	2	
12.	Тема 12 «Основи сімейного та житлового права України» Заняття 15 (контрольна робота 2)	2	
Всього годин		30	0

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1	Тема 1 «Основи теорії держави і права»	11	14,5
2	Тема 2 «Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність»	11	15
3	Тема 3 «Основи Конституційного права України»	7	14,5
4	Тема 4 «Основи адміністративного права України»	11	15
5	Тема 5 «Основи кримінального права України»	11	14,5
6	Тема 6 «Судові й правоохоронні органи України»	11	15
7	Тема 7 «Основи фінансового права України»	11	14,5
8	Тема 8 «Основи цивільного права України»	7	14,5
9	Тема 9 «Основи господарського права України»	11	14,5
10	Тема 10 «Вирішення господарських спорів в Україні»	11	14,5
11	Тема 11 «Основи трудового права України»	7	14,5
12	Тема 12 «Основи сімейного та житлового права України»	11	15
Всього годин		120	176

9. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота здобувача як невід'ємна складова освітнього процесу у закладі вищої освіти є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Основні види самостійної роботи здобувача:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з довідковими матеріалами.
3. Підготовка до практичних (семінарських) занять.
4. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю.
5. Виконання самостійного завдання.
6. Виконання індивідуальних завдань.

Питання для самостійного опрацювання:

- 1) Що відрізняє правові норми від норм моралі?
- 2) У чому полягає сутність та зміст права?
- 3) Як Ви розумієте поняття “джерела права”?
- 4) Як співвідносяться між собою такі поняття, як “галузь права”, “підгалузь права”, “інститут права”?
- 5) Як Ви розумієте поняття і ознаки норм права?
- 6) Визначить поняття та види суб’єктів і об’єктів правовідносин.
- 7) Назвіть ознаки правопорушення.
- 8) Які існують види правопорушень?
- 9) Розкрийте поняття юридичної відповідальності.
- 10) Чим відрізняються злочини від проступків?
- 11) Які підстави притягнення і звільнення від юридичної відповідальності?
- 12) Чому конституційне право є провідною галуззю національного права України?
- 13) Охарактеризуйте основні засади конституційного ладу України.
- 14) Дайте класифікацію конституційних прав та обов’язків людини і громадянина.
- 15) Які підстави для дострокового припинення повноважень Верховної Ради України передбачено Конституцією України?
- 16) Які основні функції виконує виконавча влада в державі?
- 17) Роль Президента України у здійсненні виконавчої влади.
- 18) Яку роль відіграє місцеве самоврядування в системі “державо-суспільство”? Дайте визначення поняттю «правосуддя» та охарактеризуйте принципи здійснення правосуддя в Україні.
- 19) Які нормативно-правові акти є джерелами адміністративного права України?
- 20) Які ознаки властиві державному управлінню?
- 21) Дайте визначення поняттям “державна служба” і “державний службовець”.
- 22) Хто може бути суб’єктом адміністративних правовідносин?
- 23) Які види адміністративних стягнень Ви знаєте?
- 24) Які органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?

- 25) Назвіть ознаки, що характеризують наявність злочину?
- 26) Які стадії злочину Ви знаєте?
- 27) Які є види кримінального покарання Ви знаєте?
- 28) Назвіть обставини, які пом'якшують кримінальну відповідальність.
- 29) Що означає «судимість» та коли вона виникає?
- 30) Назвіть підстави звільнення від кримінальної відповідальності
- 31) Назвіть систему судів загальної юрисдикції.
- 32) Які існують вимоги до кандидатів на суддівські посади?
- 33) Як здійснюється обрання та призначення суддів на посаду в Україні?
- 34) Охарактеризуйте статус Верховного Суду України в системі судів загальної юрисдикції.
- 35) Яка процедура формування Конституційного Суду України?
- 36) Назвіть органи, що входять до системи правоохоронних органів України.
- 37) Дайте характеристику Цивільному та Господарському кодексам України.
- 38) Дайте визначення поняттям «цивільне право», «майнові та особисті немайнові відносини».
- 39) Охарактеризуйте суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин.
- 40) Назвіть, які форми власності існують в Україні?
- 41) Дайте визначення зобов'язальному праву та охарактеризуйте його систему.
- 42) Які види і форми цивільно-правових договорів Ви знаєте?
- 43) У чому полягає цивільно-правова відповідальність?
- 44) Розкрийте поняття “спадкування за законом” та “спадкування за заповітом”.
- 45) Розкрийте поняття господарського права, охарактеризуйте предмет правового регулювання.
- 46) Охарактеризуйте правовий статус фізичної особи-підприємця.
- 47) Які принципи сімейного права України Ви знаєте?
- 48) Дайте визначення поняттям шлюбу і сім'ї.
- 49) Який існує порядок укладення та припинення шлюбу?
- 50) Які відносини регулює шлюбний договір?
- 51) У чому полягають особисті немайнові та майнові права та обов'язки подружжя?
- 52) Назвіть основні джерела трудового права.
- 53) Хто може виступати сторонами трудового договору?
- 54) Який порядок укладення трудового договору?
- 55) Чим відрізняється контракт від звичайного трудового договору?
- 56) Як оформляється прийняття працівника на роботу і які документи він зобов'язаний надати при прийнятті на роботу?
- 57) Які є підстави розірвання трудового договору?

- 58) Які види заохочень та дисциплінарної відповідальності Ви знаєте?
- 59) Які види трудового спору Ви знаєте?
- 60) Які органи мають право розглядати індивідуальні трудові спори?

Контроль систематичного виконання самостійної роботи

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Самостійна робота студентів контролюється протягом семестру. При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Самостійна робота оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність і послідовність викладання матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми;
- 4) використання й аналіз додаткових літературних джерел;
- 5) наявність конкретних пропозицій;
- 6) якість оформлення.

10. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Виникнення або походження держави.
2. Поняття Конституції і загальна характеристика Конституції України, 1996 р.
3. Поняття, сторони і зміст трудового договору.
4. Поняття, основні ознаки і визначення держави.
5. Утворення держави України.
6. Порядок прийняття на роботу.
7. Поняття і класифікація функцій держави.
8. Правонаступність України.

9. Трудові правовідносини: поняття і структура Виникнення або походження держави.
10. Характеристика внутрішніх функцій Української держави.
11. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р.
12. Особливості прийняття на роботу неповнолітніх
13. Характеристика зовнішніх функцій Української держави.
14. Конституційні соціально-економічні права громадян.
15. Загальні підстави припинення трудового договору.
16. Поняття форми держави і її елементи.
17. Конституційні політичні права і свободи громадян.
18. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника.
19. Поняття, види і характеристика монархій.
20. Конституційні особистісні права громадян.
21. Порядок припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
22. Поняття, види і характеристика республік.
23. Конституційні культурні (духовні) права громадян.
24. Робочий час і його види.
25. Поняття, види і характеристика форм адміністративно-територіального устрою.
26. Конституційні обов'язки громадян України.
27. Скорочений та неповний робочий час.
28. Поняття, види і характеристика політичного державного режиму.
29. Рівність конституційних прав і свобод громадян.
30. Поняття і види часу відпочинку.
31. Форма правління та адміністративно-територіальний устрій України.
32. Поняття громадянства і порядок набуття громадянства України.
33. Відпустка як вид часу відпочинку.
34. Поняття та основні ознаки (принципи) правової держави.
35. Право на освіту за законодавством України.
36. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх.
37. Поняття і види соціальних норм.
38. Право громадян на об'єднання у політичні партії та громадські організації за законодавством України.
39. Правовий статус іноземців в Україні.
40. Поняття, основні ознаки і визначення правових норм.
41. Право громадян на свободу світогляду і віросповідання за законодавством України.
42. Охорона праці неповнолітніх.
43. Поняття, основні ознаки і визначення права.
44. Конституційний обов'язок захисту Вітчизни.
45. Трудова дисципліна. Види дисциплінарної відповідальності.
46. Поняття і види правовідносин.
47. Порядок відбуття військової служби за законодавством України.

48. Права та обов'язки працівника.
49. Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти і зміст.
50. Державна мова в Україні. Статус мов національних меншин.
51. Відповідальність за прогул і за появу на роботі в нетверезому стані.
52. Форми і джерела права України.
53. Поняття і види референдумів в Україні.
54. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну з їх вини підприємству.
55. Поняття юридичного закону і його види.
56. Право законодавчої ініціативи.
57. Розгляд індивідуальних трудових спорів.
58. Виборча система України.
59. Право громадян на соціальний захист.
60. Поняття кримінального злочину.
61. Поняття і види систематизації нормативно-правових актів.
62. Порядок і організація проведення виборів народних депутатів України.
63. Види пенсій за законодавством України.
64. Поняття галузі права. Загальна характеристика галузей права.
65. Порядок обрання Президента України (Закон України від 05.03.1999 р.).
66. Загальна характеристика цивільного права
67. Поняття і види правопорушень.
68. Громадяни — учасники цивільних правовідносин.
69. Поняття кримінальної відповідальності і види покарань за Кримінальним кодексом.
70. Поняття і види юридичної відповідальності.
71. Система державних органів України за Конституцією України.
72. Статус біженців в Україні.
73. Підстави юридичної відповідальності.
74. Верховна Рада України і її повноваження.
75. Поняття і загальна характеристика договору купівлі-продажу і його види.
76. Правовий статус народного депутата України.
77. Відповідальність неповнолітніх за Кримінальним кодексом.
78. Поняття шлюбу, порядок і умови його укладання.
79. Президент України і його повноваження.
80. Поняття і характеристика цивільних правовідносин.
81. Поняття і види хуліганства.
82. Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування і повноваження.
83. Цивільна правоздатність і дієздатність громадян.
84. Поняття неосудності.
85. Місьцеве самоврядування в Україні.
86. Поняття юридичної особи і її правосуб'єктність (правоздатність і дієздатність).
87. Охорона праці неповнолітніх.
88. Місьцеві органи виконавчої влади.

89. Особисті немайнові права громадян та їх захист.
90. Кримінальна відповідальність за розкрадання державного, колективного чи індивідуального майна.
91. Система судових органів України.
92. Поняття, значення і види строків позовної давності.
93. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.
94. Прокуратура України в системі державних органів і її повноваження за Конституцією України.
95. Поняття права власності і форми власності за законодавством України.
96. Уповноважений Верховної Ради з прав людини.
97. Правовий статус особи і громадянина.
98. Поняття і види цивільних договорів.
99. Поняття заповіту і спадкування за заповітом.

11. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом семестру здобувачі вищої освіти денної форми навчання паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання в вигляді реферату за означеними у таблиці 11.1 темами:

Таблиця 11.1

Теми та види індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми або тем, з яких виконується індивідуальне завдання	Назва і вид індивідуального завдання
1	Тема 1 «Основи теорії держави і права» Тема 2 «Правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність» Тема 3 «Основи Конституційного права України» Тема 4 «Основи адміністративного права України» Тема 5 «Основи кримінального права України» Тема 6 «Судові й правоохоронні органи України» Тема 7 «Основи фінансового права України» Тема 8 «Основи цивільного права України» Тема 9 «Основи господарського права України» Тема 10 «Вирішення господарських спорів в Україні» Тема 11 «Основи трудового права України» Тема 12 «Основи сімейного та житлового права України»	Індивідуальне завдання № 1 – підготовка реферату за обраною темою (Додаток А)

Індивідуальні завдання виконуються в рамках самостійної роботи студента з обов'язковими консультаціями викладача та оцінюються балами до загальної оцінки знань студентів.

Також протягом всього семестру питання самостійного опрацювання можуть бути оформлені студентом у вигляді реферату або презентації, які повинні мати науково-дослідний характер.

12. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 15.11.2020 р. протокол №4; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

МН 1 - пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі методи, методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (*пояснення, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, практичні і дослідні роботи*);

МН 2 - методи стимулювання навчальної діяльності (*навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні*);

МН 3 - методи контролю і самоконтролю у навчанні (*усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль і самооцінка*);

МН 4 - практичні методи навчання (*практичні роботи*);

МН 5 - самостійна робота з вивченням оприлюднених у системі Moodle електронних матеріалів з можливістю проведення консультацій.

МН 6 - виконання індивідуальних домашніх завдань.

13. МЕТОДИ, КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 15.11.2020 р. протокол №4; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання:

МО 1. Попереднє (вхідне) оцінювання знань (письмовий метод або тестування).

МО 2. Поточне оцінювання (письмовий метод або тестування на лекційних та практичних заняттях та/або у системі Moodle, виконання модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, зокрема розрахунково-аналітичних завдань, рефератів, презентацій).

МО 3. Тематичне або періодичне оцінювання (письмовий метод на лекційних та практичних заняттях, усне опитування або тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle).

МО 5. Підсумкове (семестрове) оцінювання, зокрема: залік (письмовий метод або тестування, зокрема у системі Moodle).

Передбачається використання модульно-рейтингової системи оцінювання знань. Основною формою контролю знань здобувачів в кредитно-модульній системі є складання здобувачами всіх запланованих модулів. Формою контролю є накопичувальна система. Складання модуля передбачає виконання здобувачем комплексу заходів, передбачених семестровим графіком освітнього процесу та контролю знань здобувачів, затверджених деканом факультету.

**Графік освітнього процесу та оцінювання знань
з дисципліни для денної форми навчання.**

Вид навчальних занять та контролю	Розподіл між навчальними тижнями															Вид підсумкового семестрового контролю	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	ЕКЗАМЕН
Практ. заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
Сам. робота	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		
Консультації				Конс												Конс	
Поточний контроль		УО		УО		УО				УО		УО		УО			
Модулі	●—————				M1	—————●				●—————				M2	—————●		
Контроль по модулю №1								КР1									
Контроль по модулю №2																КР2	
Контроль самостійної роботи													ЗСР	ЗСР	ЗСР		

ВК – вхідний контроль; УО – поточне усне опитування; ДГ – ділова гра; КР – письмова контрольна робота; ЗСР – захист самостійної роботи (реферат); Конс. – консультація; К – колоквіум.

**Система оцінювання знань здобувачів у 1 навчальному семестрі
для денної форми навчання**

СИСТЕМА ОЦІНКИ					
Склад модулів		Сума балів	ECST	Оцінка	Рівень компетентності
Форми та методи контролю	Рейтингова оцінка, бали	90 - 100	A	відмінно	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його використання знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, які самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка
Усне опитування на семінарських заняттях або тестування за темами	6*4=24	81 - 89	B	добре	Достатній Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни
Виконання індивідуального завдання (реферат-презентація)	20	75 - 80	C		Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.
		65 - 74	D	задовільно	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни
		55 - 64	E		Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни
Модульна контрольна робота № 1,2	28*2	30 - 54	FX	незадовільно	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни
Підсумкова атестація	100	0 - 29	F		Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни

З метою формування та реалізації індивідуальної траєкторії навчання здобувача визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здійснюється шляхом оцінювання в межах певного контрольного заходу у відповідності до Положення про порядок визнання в Донбаській державній машинобудівній академії результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

**Система оцінювання знань здобувачів
заочної форми навчання**

Форма контролю	Кіл-ть балів		Стислий зміст контрольної точки	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
	<i>max</i>	<i>min</i>		
1. Підсумкова тестова контрольна робота	100	55	Підсумкова тестова контрольна робота складається із 20-ти тестів за темами Т1-Т12, обраних у випадковому порядку, та виконується студентом індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за підсумкову тестову контрольну роботу	100	55	Ваговий коефіцієнт за підсумкову тестову контрольну роботу – 0,4	
2. Екзамен	100	55	Підсумковий екзамен складається із теоретичного та аналітично-розрахункового завдань, обраних у випадковому порядку за темами Т1-Т12, та виконується студентом індивідуально в системі Moodle DDMA	Здобувач виконав теоретичні та аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
Усього за екзамен	100	55	Ваговий коефіцієнт за підсумкову екзаменаційну роботу – 0,6	
Всього	100	55	Здобувач виконав тестові, теоретичні та аналітично-розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованими результатами навчання навчальної дисципліни.

14. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Комп'ютери с програмним забезпеченням OpenOffice.org 4.1.7, Googledocs, Internet-браузер Google Chrome 85.04183.121, мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран;

Система дистанційного навчання і контролю Moodle.

15. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Дистанційний курс «Правознавство» в системі дистанційного навчання і контролю Moodle ДДМА

<http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=567>

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Акт проголошення незалежності України. ВВР, 1990, №38, Ст.502.
3. Декларація «Про державний суверенітет України». ВВР, 1990, №30, Ст.429.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. (Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51, ст. 1122. із змінами і доповненнями).
5. Цивільний кодекс України. (Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 40-44, ст. 356. Із змінами і доповненнями).
6. Сімейний Кодекс України. (Відомості Верховної Ради України. – 2009. - № 21-22, ст. 135. Із змінами і доповненнями).
7. Кодекс законів про працю України. (Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1971. – Додаток до № 50, ст. 375. Із змінами і доповненнями).
8. Кримінальний Кодекс України. (Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 25-26, ст. 131. Із змінами і доповненнями).
9. Бюджетний Кодекс України. (Відомості Верховної Ради України. – 2010. - № 50-51, ст. 572. Із змінами і доповненнями).
10. Господарський Кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Із змінами і доповненнями)
11. Житловий Кодекс Української РСР (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1983, Додаток до N 28, ст.573. Із змінами і доповненнями)
12. Закон України «Про правонаступництво України», ВВР, 1991, №46, Ст.617.
13. Закон України «Про міжнародні договори України». ВВР, 2004, №50, Ст. 504.
14. Закон України «Про громадянство України». ВВР, 2001, №13, Ст.65.
15. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують

додаткового або тимчасового захисту» (ВВР), 2012, № 16, Ст.146

16. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВВР, 2015, № 1, Ст.1.

17. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». ВВР, 2012, № 19-20, Ст.179.

18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 25. Ст. 20 (з змінами та доповненнями).

19. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року №2625 // Відомості Верховної Ради України. 2001. №48. Ст.254.

20. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.

21. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 13, ст.222.

22. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 166-V // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 385.

23. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII // Відомості Верховної Ради України, 2017. № 35. Ст. 376.

Основна література

1. Правознавство: Підручник /За відп. ред. О.В. Дзери. – 10-е вид., перероб. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2019. – 848 с.

2. Правознавство: Навч. посіб. /С.В. Дрожжина, О.О. Одінцева, В.О. Кондратьєв та ін.; За ред. С.В. Дрожжиної. – К.: Знання, 2018. – 350 с. (Вища освіта ХХІ століття)

3. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – 392 с.

4. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.

5. Правознавство: навчальний посібник. за заг. Ред. О.П. Рудницької, Н.Ф. Войтович та Ю.І. Магась-Демидас. – Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2019. – 343 с.

6. Семарак О.С., Семарак І.О. Основи правознавства: Навч. посіб. - К.: Знання, 2018, - 480 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

7. Погорілко В. Ф., Шпиталенко Г. А. Правознавство. – К.: Каравела, 2010. – 692 с.

Додаткова література

1. Правознавство: Підручник для студентів внз/ Кол. авторів. Черкаси, 2019. 686 с.
2. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. — Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. - 360 с.
3. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. – К.: Ваїте, 2014. – 376 с.
4. Конституційне право : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука ; [О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін.] ; передм. М. І. Марчука. – Харків, 2019. – 484 с.
5. Трудове право України: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. – Харків, 2019. – 408 с.
6. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 388 с.
7. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У 2 т. /За заг. ред. Я.М. Шевченко. – Вид. 2-ге, доп. І перероб. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре» 2016. – Т. 1. Загальна частина. – 696 с.
8. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.

Web-ресурси

1. Законодавство України. Веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> .
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua
4. Офіційний вебпортал парламенту України. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>
5. Офіційний сайт міністерства юстиції України. Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>
7. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua>
8. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України. Режим доступу:

- <http://www.ccu.gov.ua>
9. Офіс Генерального прокурора України. Режим доступу:
<http://www.gp.gov.ua>
10. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. Режим доступу:
<http://www.vru.gov.ua>
11. Національна школа суддів України. Режим доступу:
<http://nsj.gov.ua/ua/>

Додаток А

Теми індивідуальних завдань (рефератів-презентацій) з дисципліни
«Правознавство»

- 1) Поняття, сутність та походження держави.
- 2) Теорії походження держави.
- 3) Основні функції держави.
- 4) Поняття та основні ознаки правової держави.
- 5) Правові основи територіального устрою і самоврядування в Україні
- 6) Норми права та інші соціальні норми.
- 7) Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, види.
- 8) Поняття і види правомірної поведінки.
- 9) Правові засади судових органів в Україні.
- 10) Правоохоронні та правозахисні органи України.
- 11) Поняття, принципи і види юридичної відповідальності.
- 12) Органи виконавчої влади в Україні.
- 13) Повноваження Верховної Ради в Україні.
- 14) Право приватної власності.
- 15) Загальна характеристика особистих немайнових прав громадян.
- 16) Спадкове право.
- 17) Позовна давність у сімейному праві.
- 18) Застосування сімейного законодавства України до іноземців та осіб без громадянства.
- 19) Застосування законів іноземних держав та міжнародних договорів в Україні у сфері регулювання сімейних правовідносин.
- 20) Контракт – особливий вид трудового договору.
- 21) Порядок розв'язання індивідуальних трудових спорів.
- 22) Міжнародно-правові стандарти у сфері праці та трудових відносин.
- 23) Кримінальне право і політика держави у сфері протидії злочинності.
- 24) Поняття необхідної оборони.
- 25) Поняття крайньої необхідності.
- 26) Порядок укладення трудового договору.

- 27) Особливості праці жінок та молоді.
- 28) Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
- 29) Поняття представництва і його види.
- 30) Права і свободи людини і громадянина.
- 31) Порядок укладення шлюбу.
- 32) Правові основи підприємництва в Україні.
- 33) Цивільне судочинство.